

Διασφάλιση ποιότητας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς

Ηλέκτρα Ζούρου

Εκπαιδευτικός, ΠΕ60, M.Ed

electrazourou@hotmail.com

Περίληψη

Οι επιδράσεις των διεθνών κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και τεχνολογικών εξελίξεων στο πεδίο της Εκπαίδευσης επιτάσσουν την ανάπτυξη δράσεων και καινοτόμων πρωτοβουλιών με απώτερο σκοπό την ποιοτική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών οργανισμών. Η διαδικασία διασφάλισης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου συνιστά το κλειδί αντιμετώπισης των απαιτήσεων του σύγχρονου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και απαιτεί αναθεώρηση του τρόπου διαχείρισης της σχολικής μονάδας, δημιουργία μιας κουλτούρας συνεχούς βελτίωσης, αναβάθμιση των διδακτικών και παιδαγωγικών πρακτικών. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να προσεγγίσει θεωρητικά μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση βασικά ζητήματα ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, αναδεικνύοντας την αξιολόγηση κεντρικό παράγοντα διασφάλισης της ποιότητας κάθε εκπαιδευτικού οργανισμού. Η αξιολόγηση συνιστά ουσιώδες συστατικό της εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής κάθε σχολικής μονάδας και μέσω της αξιοποίησης κατάλληλων δεικτών ποιότητας δύναται να συντελέσει σε επίτευξη των προσδοκώμενων στόχων της σχολικής μονάδας και σε βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου.

Λέξεις-κλειδιά: ποιότητα εκπαιδευτικού έργου, αξιολόγηση, δείκτες αξιολόγησης.

1. Εισαγωγή

Οι αλληπάλληλες και ραγδαίες ανακατατάξεις, ως αναπότρεπτο επακόλουθο των διεθνών εξελίξεων στο κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό, τεχνολογικό και πολιτισμικό πεδίο, επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό το πεδίο της Εκπαίδευσης. Οι νέες αυτές εξελίξεις επιτάσσουν τη διερεύνηση ποιοτικών τρόπων αναβάθμισης του εκπαιδευτικού έργου και του ευρύτερου εκπαιδευτικού συστήματος. Η δημιουργία ποιοτικών σχολείων αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο, καθώς όπως διατείνεται μέσω της διασφάλισης της ποιότητας θα επιτευχθεί η προσαρμογή των σχολικών μονάδων στη νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Η αξιολόγηση συνιστά δομικό και λειτουργικό στοιχείο κάθε καλοσχεδιασμένης εκπαιδευτικής διεργασίας για την εξασφάλιση της αυτοδιόρθωσης που επιτυγχάνεται μέσω της ανατροφοδότησης (Δημητρόπουλος, 2010). Ως κεντρικό μέσο διασφάλισης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου αποβλέπει σε επανάδραση του εκπαιδευτικού έργου, σε ποιοτική βελτίωση και αναβάθμιση των διδακτικών εφαρμογών αλλά και σε ποιοτική ανάπτυξη του ευρύτερου έργου του σχολικού πλαισίου.

Στην παρούσα εργασία προσεγγίζουμε βασικά ζητήματα της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, ενώ αναδεικνύουμε και τον ρόλο της αξιολόγησης ως παράγοντα διασφάλισης της ποιότητας σε κάθε εκπαιδευτικό οργανισμό. Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη ενότητα γίνεται εννοιολογική προσέγγιση του όρου «ποιότητα» του εκπαιδευτικού έργου. Στη δεύτερη ενότητα προβάλλουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αξιολόγησης και αναδεικνύουμε τον ρόλο και την αξία της στην αποτίμηση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου. Τέλος, στην τρίτη ενότητα, παραθέτουμε συγκεκριμένους δείκτες που θα αξιοποιούσαμε για την αποτίμηση της ποιότητας του έργου μιας σχολικής μονάδας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2. Η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου

Η ποιότητα ως έννοια είναι δύσκολο να προσδιοριστεί. Κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί διάφοροι ορισμοί, οι οποίοι θα λέγαμε αντανακλούν διαφορετικές θεωρήσεις που απορρέουν από τις διαφορετικές απόψεις που υπάρχουν αναφορικά με τους σκοπούς, τους στόχους, και τις εκπαιδευτικές λειτουργίες (Δούκας, 1999). Σύμφωνα με τον Crosby, η ποιότητα αναφέρεται στην συμμόρφωση του παραγόμενου έργου στις απαιτήσεις του πελάτη και επιτυγχάνεται με την πρόβλεψη και πρόληψη των λαθών, όχι με τον έλεγχο και την αξιολόγηση, ενώ για τον Deming στην ικανοποίηση των αναγκών του πελάτη (Ζαβλανός, 2003). Ο Κέφης προβάλλει το τρίπτυχο της ποιότητας παρουσιάζοντάς το ως εξής:

- **Συνεχής βελτίωση-ικανοποίηση του πελάτη-επιβίωση**

Ορίζει την ποιότητα ως την ιδιότητα μιας υπηρεσίας να ικανοποιεί τις ανάγκες του χρήστη και ως το σύνολο των χαρακτηριστικών ενός προϊόντος /έργου που ικανοποιεί συγκεκριμένες απαιτήσεις, προδιαγραφές, προσδοκίες (Κέφης, 2014).

Ο Θεοφιλίδης (2012) στον όρο ποιότητα διακρίνει δύο έννοιες: την απόλυτη και τη σχετική. Η απόλυτη έννοια χρησιμοποιείται στην καθημερινή επικοινωνία, ως ένα ιδεώδες με χαρακτηριστικό στοιχείο την τελειότητα. Σύμφωνα με τον Θεοφιλίδη η απόλυτη έννοια δε δύναται να χρησιμοποιηθεί στο πεδίο της Εκπαίδευσης, καθώς η απόλυτη έννοια προσανατολίζει στην ιδέα βελτίωσης των επιπέδων, στο ποιοτικά καλύτερο αποτέλεσμα. Αντίθετα με τη σχετική έννοια η ποιότητα δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά το μέσο μέσω του οποίου οδηγούμαστε σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο που οι ίδιοι έχουμε ορίσει. Δεν προαποφασίζεται δηλαδή το αποτέλεσμα, αλλά γίνεται ορισμός του επιπέδου που επιθυμούμε και βάσει αυτού ελέγχουμε το βαθμό κατά το οποίο το αποτέλεσμα ανταποκρίνεται στο προσδιορισμένο επίπεδο, αλλά και το βαθμό ικανοποίησης των ατόμων που επηρεάζονται από το αποτέλεσμα (Θεοφιλίδης, 2012). Οι Harvey & Green (1993) αναλύουν σε βάθος τη φύση της έννοιας της ποιότητας στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ομαδοποιώντας τη σε πέντε κατηγορίες:

- **Ποιότητα ως αριστεία:** η έννοια της ποιότητας έχει συνδεθεί με την έννοια της ιδιαιτερότητας, του υψηλού επιπέδου και των υψηλών προδιαγραφών. Δεν καθορίζεται μέσω μιας αξιολόγησης, ούτε κρίνεται βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων.
- **Ποιότητα ως τελειότητα και συνέπεια:** Η έννοια της ποιότητας επικεντρώνεται στην ίδια τη διαδικασία, θέτοντας προδιαγραφές που οφείλει να πληροί. Εμπεριέχει μια φιλοσοφία πρόληψης, καθώς σε κάθε στάδιο θα πρέπει να διασφαλίζονται τα μηδενικά σφάλματα. Η τελειότητα θα πρέπει να παρέχεται με συνέπεια.
- **Ποιότητα ως καταλληλότητα σε σχέση με το σκοπό:** η ποιότητα έχει νόημα σε σχέση με το σκοπό του προϊόντος και της υπηρεσίας και κρίνεται από τον βαθμό στον οποίο το προϊόν ή η υπηρεσία ανταποκρίνεται στο σκοπό του.
- **Ποιότητα ως επένδυση:** Η ποιότητα διασφαλίζεται από τη βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων.
- **Ποιότητα ως μεταμόρφωση:** η ποιότητα εστιάζει στην έννοια του μετασχηματισμού και της ποιοτικής αλλαγής των συμμετεχόντων μέσω της εξέλιξης των γνώσεων, των δεξιοτήτων, της γενικότερης ανάπτυξης.

Για την αποσαφήνιση της έννοιας της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, αναγκαίος είναι ο προσδιορισμός του όρου «εκπαιδευτικό έργο». Ο Παπακωνσταντίνου (1993) ορίζει το εκπαιδευτικό έργο ως το σύνολο των ενεργειών για την εκτέλεση και επίτευξη μιας δραστηριότητας στο σχολικό πλαίσιο αλλά και το ίδιο το προϊόν ευρύτερης λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος και οποιασδήποτε εκπαιδευτικής διαδικασίας των εκπαιδευτικών, ενώ για τον Κασσωτάκη (1992) το εκπαιδευτικό έργο αναφέρεται στο σύνολο

των δραστηριοτήτων που επιτελούνται στο ευρύτερο πλαίσιο του σχολικού πεδίου και στοχεύουν στην υλοποίηση των προκαθορισμένων σκοπών της εκπαίδευσης αλλά και στα προϊόντα του εκπαιδευτικού συστήματος. Θέλοντας να προσδιορίζουμε την έννοια της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, θα μπορούσαμε να πούμε πως αναφέρεται στην διεργασία ελέγχου της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των έμψυχων και άψυχων συντελεστών του εκπαιδευτικού συστήματος και του συνόλου των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στο σχολικό πλαίσιο και αποσκοπούν στην υλοποίηση των προκαθορισμένων στόχων. Θα λέγαμε πως σχετίζεται με το σύνολο των ενεργειών που καταβάλλουν η πολιτεία, οι τοπικοί παράγοντες και όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας για την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Μπαλάσκας, 1992). Πρόκειται για τη συστηματική διεργασία ελέγχου του βαθμού επίτευξης των επιδιωκόμενων εκπαιδευτικών στόχων, με τον εντοπισμό των αιτιών που δυσχεραίνουν την ενδεχόμενη μη ικανοποιητική τους επίτευξη και την ανατροφοδότηση που οδηγεί σε βελτίωση της ποιότητας της ίδιας της εκπαίδευσης (Κασσωτάκης, 1992).

Η ποιότητα, όπως παρατηρούμε, εμπερικλείει πολλές έννοιες και δύναται να προσεγγιστεί με διαφορετικού τρόπους. Η σημασία και σπουδαιότητα που έχει δοθεί στην έννοια της ποιότητας οδήγησε στην ανάπτυξη μιας νέας φιλοσοφίας Διοίκησης, της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας. Πρόκειται για ένα νέο μέσο διοίκησης που εστιάζει στην αμοιβαία συνεργασία όλων των μελών της σχολικής κοινότητας για την πραγματοποίηση των εκπαιδευτικών διαδικασιών, που αποσκοπούν στην παραγωγή του κατάλληλου εκπαιδευτικού έργου που ικανοποιεί τις ανάγκες και προσδοκίες όλων (Ζαβλανός, 2003). Η Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στην εκπαίδευση αποβλέπει:

- Στην εκπλήρωση των αναγκών και προσδοκιών των μαθητών.
- Στη διαρκή βελτίωση των εκπαιδευτικών διαδικασιών.
- Στην ανάθεση ευθυνών στους μαθητές.
- Στην ελάττωση των αδυναμιών του εκπαιδευτικού συστήματος και στην υιοθέτηση μεθόδων που εστιάζουν στην κριτική μάθηση.
- Στην ενδυνάμωση των μελών της σχολικής κοινότητας και στην ομαδική εργασία.
- Στη συμμετοχή των τοπικών και ευρύτερων φορέων που μεσολαβούν στη λειτουργία της σχολικής μονάδας (Ζαβλανός, 2003: 32).

3. Η αξιολόγηση αναγκαία παράμετρος για τον προσδιορισμό της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου

Βασική παράμετρος διασφάλισής της ποιότητας συνιστά η αξιολόγηση. Η εκπαιδευτική αξιολόγηση βρίσκεται στο επίκεντρο του επιστημονικού ενδιαφέροντος, τα τελευταία χρόνια, ως δυναμικό μέσο βελτίωσης, αναβάθμισης και διασφάλισης της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και του εκπαιδευτικού έργου. Η αξιολόγηση ορίζεται, σύμφωνα με τον Scriven (1967), ως η κρίση της αξίας κάποιου πράγματος. Πρόκειται για μια εξειδικευμένη διεπιστημονική ερευνητική δραστηριότητα που αποβλέπει σε εκφορά αξιολογικών κρίσεων για την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής και σε ανάπτυξη της επιστημονικής γνώσης για τα αποτελέσματά της (Βεργίδης, 2008: 124). Μέσω της συγκεκριμένης δραστηριότητας αποδίδεται ποιοτική ή ποσοτική αξία, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, αξόνων και μεθοδολογίας (Μαυρογιώργος, 2002).

Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση συνιστά ένα αυτόνομο ερευνητικό πεδίο, με δική του ιστορία, δική του εξέλιξη, δικό του μέλλον (Λαμπριανού, 2012). Αποτελεί, σύμφωνα με τον Κασσωτάκη (1980), «ένα πολύπλοκο σύνολο τεχνικών που δείχνει εάν οι στόχοι της εκπαίδευσης επιτεύχθηκαν και με ποιο τρόπο. Αναφέρεται στην αντικειμενική αξιολόγηση

της λειτουργίας και αποδοτικότητας ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος, του τρόπου οργάνωσής του, των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, των παιδαγωγικών μεθόδων, του εποπτικού και διοικητικού προσωπικού και κάθε άλλου παράγοντα που υπεισέρχεται στην εκπαιδευτική διαδικασία». Για τον Δημητρόπουλο (1999), η εκπαιδευτική αξιολόγηση αφορά στη συστηματική, οργανωμένη και δυναμική διαδικασία, σύμφωνα με την οποία γίνεται εκτίμηση των διεργασιών, συστημάτων, ατόμων, μέσων, πλαισίων και αποτελεσμάτων ενός εκπαιδευτικού μηχανισμού, βάσει προσδιορισμένων κριτηρίων και προκαθορισμένων σκοπών, ενώ, για τον Βεντούρη (2018), στη διαδικασία βάσει της οποίας γίνεται κατάταξη ενός υποκειμένου/αντικειμένου της εκπαίδευσης, σε μια βαθμίδα συγκεκριμένης τακτικής κλίμακας, με τη βοήθεια ενός συγκεκριμένου οργάνου που έχει δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τις προαναφερθείσες απόψεις σχετικά με τον ορισμό της εκπαιδευτικής αξιολόγησης συμπεραίνουμε πως συνιστά μια οργανωμένη διαδικασία απόδοσης αξίας σε διεργασίες, συστήματα, άτομα και μέσα, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, αξόνων και προκαθορισμένων σκοπών. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, από την άλλη, θα λέγαμε πως σχετίζεται με την διαπίστωση της υλοποίησης των παιδαγωγικών σκοπών που έχουν αρχικά τεθεί κατά τον προγραμματισμό της σχολικής μονάδας και στο βαθμό ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η αναγκαιότητα για αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, σύμφωνα με τον Δημητρόπουλο (2010), ανάγεται σε τρία διαφορετικά επίπεδα:

- Στο οικονομικό που οφείλεται στη στενότητα των πόρων και των αγαθών. Η αξιολόγηση της διαδικασίας διάθεσης και χρήσης των αγαθών θα συνέβαλε στη διευκόλυνση της οικονομικής διαχείρισης των υπαρχόντων αγαθών και τη συνετή χρήση των χορηγούμενων πιστώσεων για τους σκοπούς της Εκπαίδευσης.
- Στο ψυχολογικό που οφείλεται στην ανάγκη για βαθύτερη κατανόηση και διευκόλυνση της διεργασίας της μάθησης. Η συγκεκριμένη διάσταση αποβλέπει στη χρήση ποιοτικής διδακτικής μεθοδολογίας, στην αύξηση της αποδοτικότητας της εκπαιδευτικής διεργασίας, στη εξασφάλιση τρόπων διευκόλυνσης της μάθησης, διευκόλυνση της προσαρμογής του μαθητή στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, αλλά και προσαρμογής του ίδιου του σχολικού περιβάλλοντος στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μαθητή.
- Στο πρακτικό-διοικητικό που αποβλέπει σε αντιμετώπιση πρακτικών, διοικητικών και εκπαιδευτικών ζητημάτων, όπως εκπαιδευτικό προγραμματισμό, κρίση προσωπικού για την αρμονική λειτουργία της σχολικής μονάδας.

Οι σκοποί της εκπαιδευτικής αξιολόγησης, σύμφωνα με τον Newton (2007), εστιάζουν στην ιδέα ότι η αξιολόγηση μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της μάθησης των μαθητών μέσω της πρακτικής και της διδασκαλίας των εκπαιδευτικών μέσω της ανατροφοδότησης. Για τον Δημητρόπουλο (2010: 129-130), οι κύριοι σκοποί της εκπαιδευτικής αξιολόγησης είναι ευρύτεροι και αναφέρονται στην διευκόλυνση του προγραμματισμού του εκπαιδευτικού έργου, στον κατάλληλο σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων, στη διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων, στη τεκμηρίωση αποφάσεων σχετικών με δαπάνες, μέσα, εγκαταστάσεις, προγράμματα κ.τ.λ., στην αξιολόγηση των μαθητών που μετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, στη διευκόλυνση της προσφοράς της παιδείας στις απαιτήσεις, ανάγκες, προδιαγραφές του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος, στην ανάγκη για βελτίωση και ανάπτυξη του διδακτικού προσωπικού, στον καθορισμό των πλαισίων των δραστηριοτήτων και στη βελτίωση του γενικότερου σχολικού κλίματος και περιβάλλοντος που επικρατεί σε κάθε σχολική μονάδα.

Το ευρύτατο πεδίο του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας, όπως διαπιστώνουμε, επιτάσσει τη διασφάλιση της ποιότητάς του μέσω της αξιολόγησης για την βελτίωση και αποτελεσματική λειτουργία του. Η αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας, λόγω του συστημικού χαρακτήρα της, είναι μια σύνθετη κατάσταση, σε άμεση συνάρτηση της λειτουργικότητας των υποσυστημάτων της - όπως της κοινότητας, των εισροών, του θεσμικού πλαισίου, του οργανισμικού πλαισίου, του αναλυτικού προγράμματος, της διδασκαλίας και της μάθησης (Θεοφιλίδης, 2012). Οι συντελεστές κάθε σχολικού πλαισίου θα πρέπει αδιαμφισβήτητα να ενημερώνονται για τη σωστή λειτουργία των υποσυστημάτων της σχολικής μονάδας τους και να διερευνούν το βαθμό ποιότητας και αποτελεσματικότητάς τους για την περαιτέρω βελτίωσή τους. Η διαπίστωση, επομένως, των δυνατών και αδύνατων σημείων της σχολικής μονάδας μέσω της αξιολόγησης θα συμβάλλει σε επαναπροσδιορισμό των στόχων και επαναξιολόγηση των διεργασιών κατά τον εκπαιδευτικό προγραμματισμό. Η συνειδητοποίηση, επίσης, από μέρους των συντελεστών της σχολικής μονάδας των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των παραγόντων του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας δίνει τη δυνατότητα επιλογής της κατάλληλης στρατηγικής και σχεδιασμού της πορείας που θα συμβάλλει σε επίτευξη των στόχων τους (Βεντούρης, 2018) και σε βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου.

4. Δείκτες αποτίμησης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου μιας σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου οποιουδήποτε εκπαιδευτικού οργανισμού αναγκαία είναι η χρήση συγκεκριμένων διαδικασιών μέτρησης και μετρήσιμων κριτηρίων για την καταγραφή όλων των δεδομένων που επηρεάζουν την ποιότητα στο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Βασικό και αξιόπιστο ερευνητικό εργαλείο αξιολόγησης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου είναι οι δείκτες ποιότητας. Οι δείκτες ποιότητας της εκπαίδευσης είναι στατιστικά στοιχεία που αντικατοπτρίζουν κεντρικές πλευρές της δομής, οργάνωσης και σχεδιασμού πολιτικής του εκπαιδευτικού οργανισμού και συντελούν στη χαρτογράφηση της εκπαιδευτικής του ποιότητας (Ζωγόπουλος, 2010). Ο Δημητρόπουλος (2010) αναφέρεται στους δείκτες αξιολόγησης ή αλλιώς δείκτες απόδοσης, οι οποίοι ενδέχεται να είναι ποιοτικοί, αλλά κυρίως είναι ποσοτικοί. Οι δείκτες ποιότητας αποσκοπούν, σύμφωνα με τον Ζωγόπουλο (2010), στην:

- παροχή καλύτερης και πιο αξιόπιστης πληροφόρησης σε σχέση με την απόδοση του εκπαιδευτικού έργου του οργανισμού.
- στη σύγκριση ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.
- στην οριοθέτηση της θέσης τους σε σχέση με άλλους εκπαιδευτικούς οργανισμούς (benchmarking).
- στην παροχή πληροφόρησης στους λήπτες αποφάσεων.
- στην ενημέρωση της κοινωνίας αναφορικά με θέματα διαχείρισης πόρων, εκπαιδευτικών διαδικασιών κ.ά.

Πολλοί ερευνητές, σύμφωνα με τους Webster et al. (1994, όπως αναφ. στον Δημητρόπουλο, 2010) έχουν καταλήξει σε ομαδοποιήσεις των δεικτών που περιλαμβάνουν:

- Την αίσθηση αποστολής στο σχολικό πλαίσιο
- Υψηλού επιπέδου προσδοκίες (εκπαιδευτικών-μαθητών)
- Διαπίστωση της προόδου των μαθητών
- Θετικό μαθησιακό κλίμα
- Τακτικότητα στη λειτουργία του σχολικού πλαισίου
- Ευκαιρίες για μάθηση

- Συμμετοχή της κοινωνίας στη λειτουργία της σχολικής ζωής

Για τους Gray & Wilcox (1995), οι δείκτες ποιότητας ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία, οι δείκτες αναφέρονται στην ακαδημαϊκή πρόοδο, στην δεύτερη στην ικανοποίηση των μαθητών και στην τρίτη στις σχέσεις μαθητών-εκπαιδευτικών (Δημητρόπουλο, 2010). Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, οι δείκτες ομαδοποιούνται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες και αναφέρονται ως «λειτουργίες» (άρθρο 3 της υπ. αριθμ. 6603/ΓΔ4/20-1-2021 Υ.Α./ΦΕΚ 140Β').

Α) Παιδαγωγική και μαθησιακή λειτουργία

Β) Διοικητική λειτουργία

Γ) Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

Ο προσδιορισμός του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας αποτιμάται από τις παραπάνω τρεις βασικές λειτουργίες, οι οποίες αναλύονται και εξειδικεύονται η κάθε μία σε επιμέρους θεματικούς άξονες. Σε κάθε άξονα παρατίθενται μια σειρά δεικτών, οι οποίες συνιστούν ένα ενδεικτικό πλαίσιο αναφοράς του περιεχομένου κάθε άξονα.

Σε κάθε σχολική μονάδα, οι δείκτες που επιθυμούμε να χρησιμοποιήσουμε θα πρέπει να προσαρμόζονται, σύμφωνα με χαρακτηριστικά, τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες του σχολικού πλαισίου. Για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου μιας σχολικής μονάδας, οι δείκτες που θα αξιοποιούσαμε ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες του θα μπορούσαν να είναι οι παρακάτω:

Από τη λειτουργία «Παιδαγωγική και μαθησιακή λειτουργία» θα αξιοποιούσαμε τον δείκτη «Διαμόρφωση τρόπων διαχείρισης εντάσεων και συγκρούσεων» που ανήκει στον άξονα «σχέσεις μαθητών-μαθητριών». Καθημερινά ερχόμαστε αντιμέτωποι οι εκπαιδευτικοί με φαινόμενα εντάσεων και συγκρούσεων μεταξύ των μαθητών που αδυνατούμε να αντιμετωπίσουμε. Η ανάπτυξη δράσεων και τρόπων διαχείρισης αυτών των συγκρουσιακών καταστάσεων θα βελτίωνε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών και τη γενικότερη ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου.

Από τη διοικητική λειτουργία θα αξιοποιούσαμε τον δείκτη «Εκσυγχρονισμός και εμπλουτισμός υποδομών» που ανήκει στον άξονα «Διαχείριση υλικών πόρων και υποδομών». Η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις υλικές εισροές, όπως είναι οι υλικοτεχνικές υποδομές και οι παράγοντες που τις καθορίζουν (Ζωγόπουλος, 2013). Η καταλληλότητα και πληρότητα του σχολικού πλαισίου μέσα από τον εκσυγχρονισμό των υποδομών θα συντελέσει στη διαμόρφωση ενός ελκυστικού και λειτουργικού περιβάλλοντος, που ευνοεί τη μάθηση και τη διδασκαλία.

Από τη λειτουργία «Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών» θα αξιοποιούσαμε τον δείκτη «Συμμετοχή σε ενδοσχολικές επιμορφώσεις» που ανήκει στον άξονα «Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις. Η ανάπτυξη ενός συγκροτημένου συστήματος ενδοσχολικής επιμόρφωσης που να χαρακτηρίζεται από συστηματικότητα και συνέπεια και να απορρέει από τις πραγματικές επιμορφωτικές ανάγκες όλων των μελών της σχολικής κοινότητας θα συνέβαλε σε εμπλουτισμό των γνώσεων των εκπαιδευτικών και σε βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί με την ενεργό συμμετοχή τους στον σχεδιασμό, την οργάνωση και τον προγραμματισμό των επιμορφωτικών δράσεων (Μαυρογιώργος, 1999) θα δημιουργούσαν μια ευέλικτη μονάδα καινοτόμων επιμορφωτικών δράσεων που ανταποκρίνονται στις προκλήσεις και απαιτήσεις της σύγχρονης εκπαιδευτικής πραγματικότητας.

5. Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία προσεγγίσαμε την έννοια της ποιότητας, αναδεικνύοντας την αναγκαιότητά της στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα. Η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου συνιστά βασικό παράγοντα αντιμετώπισης των αυξανόμενων απαιτήσεων του σύγχρονου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, βελτίωσης των λειτουργιών του, αύξησης της αποδοτικότητας, του επαγγελματισμού και της ικανοποίησης των μελών της σχολικής κοινότητας. Βασικό και αναγκαίο εργαλείο προσδιορισμού και διασφάλισης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, όπως είδαμε συνιστά η αξιολόγηση, η οποία λειτουργεί ως ουσιώδες συστατικό της εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής κάθε σχολικής μονάδας. Μέσω της αξιοποίησης των κατάλληλων δεικτών ποιότητας που αντανακλούν τις ανάγκες, τις συνθήκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της σχολικής μονάδας επιτυγχάνεται η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, η διαρκής ενημέρωση για την επίτευξη των προκαθορισμένων στόχων και η ανάδειξη των παραγόντων που συντελούν στην επίτευξη των στόχων αυτών, με απώτερο σκοπό την διαρκή βελτίωση της ποιότητας της σχολικής μονάδας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Harvey, L., & Green, D. (1993). Defining quality. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 18, 9-34. Doi: <https://doi.org/10.1080/0260293930180102>.
- Newton, P. E. (2007). Clarifying the purposes of educational assessment. *Assessment in Education*, 14(2), 49-170.
- Scriven, M. (1967). The Methodology of Evaluation. In R. Tyler, R. Gagné & M. Scriven (Eds.), *Perspectives of Curriculum Evaluation* (AERA Monograph Series on Curriculum Evaluation, No. 1), Rand McNally, Chicago, 39-83.
- Βεντούρης, Α. (2018). *Εισαγωγή στην Εκπαιδευτική Αξιολόγηση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Βεργίδης, Δ. (2008). Σχεδιασμός και δόμηση προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων. Στο Δ. Βεργίδης & Α. Καραλής (Επιμ.), *Σχεδιασμός, οργάνωση και αξιολόγηση προγραμμάτων* (σσ. 15-66). Τόμος Γ'. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Δημητρόπουλος, Ε. (2010). *Εκπαιδευτική Αξιολόγηση. Η Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης και του Εκπαιδευτικού Έργου*. Τόμος Ι. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Δούκας, Χ. (1999). Ποιότητα και Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση. Συνοπτική ερευνητική επισκόπηση. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, Τεύχος 1, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Ζαβλανός, Μ. (2003). *Η Ολική ποιότητα στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Σταμούλης.
- Ζωγόπουλος, Ε. (2010). Δείκτες Ποιότητας Εκπαίδευσης, μια ορθολογική προσέγγιση. *Τα Εκπαιδευτικά*, τ. 95-96, σ. 50. Ανακτήθηκε από: <https://docplayer.gr/325781-Ta-ekpaideytika-teyhos-95-96-periehomena.html>.
- Θεοφιλίδης, Χ. (2012). *Σχολική Ηγεσία και Διοίκηση. Από τη Γραφειοκρατία στη Μετασχηματιστική Ηγεσία*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Κασσωτάκης, Μ. Ι. (1980). *Η αξιολόγηση της επιδόσεως των μαθητών*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Κασσωτάκης, Μ. (1992). Το Αίτημα της Αντικειμενικής Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου και τα Προβλήματά του". Στο *Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου: Βασική Κατάρτιση και Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών* (σσ. 46-70). Διήμερο της Ο.Ι.Ε.Λ.Ε. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος Συγγραφέων – Καθηγητών.
- Κέφης, Β. Ν. (2014). *Διοίκηση ολικής ποιότητας* (2^η έκδ.). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Λαμπριανού, Ι. (2012). Εκπαιδευτική Μέτρηση και Αξιολόγηση-Εργαλεία για τον Αποτελεσματικό Ηγέτη. Στο. Μ. Νικολαΐδου (Επιμ.), *Εκπαιδευτική Ηγεσία ε και; Χαρτογραφώντας το Πεδίο της Ηγεσίας στην Εκπαίδευση: Από τη Θεωρία στην Έρευνα και στην Πρακτική* (σσ. 167-199). Αθήνα: ΙΩΝ.

- Μαυρογιώργος, Γ. (2002). Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού: Η εναρμόνιση του πανοπτισμού. Στο Χ. Κάτσικας & Γ. Καββαδίας (Επιμ.), *Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση: Ποιος, ποιον και πώς*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Μαυρογιώργος, Γ. (1999). Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτική πολιτική στην Ελλάδα. Στο Α. Αθανασούλα – Ρέππα, Σ.-Σ. Ανθοπούλου, Σ. Κατσουλάκης & Γ., Μαυρογιώργος (Επιμ.), *Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων: Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού* (σσ. 93-135). Τόμος Β. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Μπαλάσκας, Κ. (1992). Το Εκπαιδευτικό Έργο: από τον προβληματισμό στον προσδιορισμό και τον σχεδιασμό του. Στο ΟΛΜΕ, *Εκπαιδευτικό Έργο: Προβληματισμός, Σχεδιασμός, Υλοποίηση, Αξιολόγηση* (σσ. 24-35). Αθήνα.

